

Daniel i Belsazar w Księdze Daniela

Autor tekstu: **Zbigniew Chorąży**

W trzecim rozdziale Księgi Daniela znajdujemy opis ciekawego zdarzenia. Otóż król Babilonu, Nabuchodonozor kazał wykonać posąg boga babilońskiego (zapewne Marduka) i ustawić go na równinie Dura. Zobowiązał wszystkich urzędników państwowych, aby w oznaczonym dniu zjawili się tu na uroczystości poświęcenia posągu. Wszyscy mieli oddać posagowi pokłon.

Kiedy trwała uroczystość, okazało się, że nie oddali pokłonu trzech towarzysze Daniela, gdyż uznali, że ich własna religia nie pozwala na składanie hołdów bożkom pogańskim. Za karę zostali wrzuceni do rozpalonego pieca. Ich Bóg jednak sprawił, że nie utracili życia i z opresji wyszli cało. Oczywiście historyjka ta miała wyłącznie cel religijno-wychowawczy. Jednak czytelnik obdarzony bystrością od razu skojarzy sobie, że był jeszcze jeden żydowski urzędnik, Daniel, o którym w tej historii nic się nie mówi.

Czyżby oddał pokłon posagowi? Byłoby to ze wszech miar niezrozumiałe i co gorsze naganne. Bowiem z rozdziału dziewiątego dowiadujemy się o wielkiej gorliwości religijnej Daniela. Musiałby okazać lojalność wobec swego Boga, ale też wobec swoich towarzyszy. Na pewno tak, gdyby tylko przebywał w państwie babilońskim. Nabuchodonozor przed postawieniem posągu boga na równinie Dura, wysłał Daniela do swego sprzymierzeńca Kyksaresa, króla Medów, do Suzy. O tym fakcie Księga Daniela nie mówi wprost, ale o swoim pobycie tu wspomina Daniel w Dn 8/2. Od czasu opuszczenia Babilonu, Daniel nie miał dostępu do wielu informacji o bieżących wydarzeniach w Babilonie.

Dlaczego jednak ani słowem nie wspomniał w swojej księdze, co w tym czasie porabiał? Po prostu dlatego, że Daniel nie napisał Księgi Daniela. Daniel robił jakieś zapiski ze swojego pobytu w Mezopotamii, ale dopiero w II wieku p.n.e. żydowski redaktor uzupełnił je swoją treścią. Sześć pierwszych rozdziałów Księgi nie jest autorstwa Daniela.

Można domniemywać, że Daniel przekazał swoje ewentualne zapiski uczonym w piśmie, którzy po niewoli wracali do Judy. Tu w Jerozolimie czekały one na autora całej Księgi. Daniel z niewiadomych powodów został w Suzie, w Persji. Do dziś istnieje tu grobowiec Daniela na zachód od akropolii i jest celem pielgrzymek, choć nie ma stuprocentowej pewności, że jest to autentyczny grobowiec proroka. **[1]**

Natomiast redaktor i jednocześnie prawdziwy autor większej części Księgi Daniela w wielu wypadkach okazał się niedoinformowany historycznie.

W Dn 1/1 — w trzecim roku Jojakima Nabuchodonozor nie był jeszcze królem Babilonu i nie było oblężenia Jerozolimy. Przeczą temu Jr 25/1 informujący, że Nabuchodonozor został królem w czwartym roku Jojakima oraz Jr 52/28 informujący, że oblężenie Jerozolimy nastąpiło w siódmym roku Nabuchodonozora, czyli w jedenastym roku Jojakima.

W Dn 1/2 - nie było żadnego wejścia wojsk babilońskich do Jerozolimy. Prawdą jest, że Jojakim w początkowych latach panowania płacił coroczny haracz faraonowi (2Krl 23/35, 2Krn 36/3-4). Prawdą jest też, że Nabuchodonozor wymusił na Jojakimie płacenie haraczu Babilonowi (2Krl 24/1), jednak szczegółów Biblia nie podaje. Z 2Krl 24/1 można wnioskować, że Jojakim zaczął płacić haracz w siódmym roku, a w roku dziesiątym zbuntował się.

W Dn 1/3 — nie było deportacji młodych Judejczyków. Nastąpiła ona dopiero w ramach ogólnej pierwszej deportacji w jedenastym roku Jojakima.

W Dn 2/1- w BT „drugi rok”, w BW „dwunasty rok” panowania Nabuchodonozora. W rękopisach występuje „drugi rok”, jako konsekwencja Dn 1/3. BW podaje zgodnie z historią.

W Dn 3 - historia wymyślona przez autora w Dn 4 - historia wymyślona, a Nabuchodonozor pomyłony z Nabonidem.

W Dn 5 - historia Belsazara. Większość egzegetów jest przekonanych, że wspomniany tu Belsazar był synem króla babilońskiego, Nabonida. Tekst Księgi Daniela nigdzie takiego poglądu nie potwierdza.

W Dn 6 - historia wymyślona przez autora.

W Księdze Daniela występują trzy osoby, których imiona różne przekłady Biblii czasem nieprawidłowo tłumaczą:

Nebukadnezar - król Babilonu, znany w polskiej literaturze pod imieniem Nabuchodonozor,

Belsazar - imię syna Nabuchodonozora oraz imię syna Nabonida, oba czasem tłumaczone jako Baltazar,

Beltaszazar - imię nadane Danielowi w Babilonie, znane w wersji polskiej też jako Baltazar.

Do Dn 4 — w Qumran znaleziono dokument zwany *Modlitwą Nabonida* (zwój 4Q242):

"Słowa modlitwy, którą odmawiał Nabonid, król kraju babilońskiego, wielki władca, gdy został porażony złą chorobą, z dekretu Najwyższego Boga w Teiman. 'Ja, Nabonid, złą chorobą byłem złożony przez siedem lat i wyglądem byłem niepodobny do człowieka. Modliłem się wówczas do Najwyższego Boga i pewien egzorcysta odpuścił mi moje grzechy. Był to mężczyzna, Żyd ze społeczności wygnanych. Powiedział mi: "Rozgłoś to i opisz wszystko, aby uczcić wielkie imię Najwyższego Boga"."

Z oficjalnej historii wiadomo już, że Nabuchodonozor panował 43 lata do roku 562 p.n.e. Po nim objął władzę w Babilonie jego syn Amel-Marduk, znany w Biblii jako Ewil-Merodach i panował około dwóch lat. Jest sprawą oczywistą, że Amel-Marduk było imieniem koronacyjnym. Ten Amel-Marduk musiał mieć inne imię nadane mu przy narodzinach. Wydawałoby się, że tego imienia pisma starożytne nie podają. To nieprawda. Biblie katolickie zawierają Księgę Barucha. W tej księdze zawarty jest list Barucha, sekretarza proroka Jeremiasza, do Judejczyków deportowanych w roku 587 p.n.e. do Babilonu. Czytamy w nim (Ba 1/11-12):

"Módlcie się o zdrowie Nabuchodonozora, króla babilońskiego, i o zdrowie Baltazara, syna jego, aby były ich dni jak dni nieba na ziemi. Niech nam Pan da męstwo, niech oświeci nasze oczy, byśmy mogli żyć pod osłoną Nabuchodonozora, króla babilońskiego, i pod osłoną Baltazara, jego syna; byśmy im służyli przez wiele dni i znaleźli u nich łaskę".

Nie ulega zatem żadnej wątpliwości, że tenże Baltazar miał objąć tron babiloński po śmierci ojca. To znaczy, że ten Baltazar, a ściślej Belsazar, został koronowany pod imieniem Amel-Marduk. To o nim pisze autor Dn 5/1-30.

Zdarza się, że niektórzy autorzy wymieniając Amel-Marduka twierdzą, że został zamordowany przez swojego szwagra, Neriglissara, który po tej zbrodni zawładnął tronem babilońskim. Dokładna analiza treści Księgi Daniela potwierdza, że mają rację.

Amel-Marduk jeszcze jako Belsazar nie znał Daniela i raczej nic o nim nie słyszał, gdyż Nabuchodonozor dość wcześniej odesłał Daniela do Suzy. Dlatego królowa-matka w Dn 5/11 mówi do Amel-Marduka o Danielu:

„...w czasach twego ojca znaleziono w nim światło rozumu...”

„Ojciec twój, król Nabuchodonozor, ustanowił go zwierzchnikiem wykładczy snów, wróżbitów, Chaldejczyków i astrologów...”

W Dn 5/13 Amel-Marduk mówi do Daniela:

„Czy to ty jesteś Daniel, jeden z uprowadzonych z Judy, których sprowadził król, mój ojciec?”

W Dn 5/18 i 22 Daniel odpowiada Amel-Mardukowi:

„Królu, Najwyższy Bóg dał twemu ojcu, Nabuchodonozorowi...”

„Ty zaś, jego syn, Baltazar...”

Wcześniej natomiast autor Księgi Daniela w Dn 5/2 nazwał Nabuchodonozora ojcem Belsazara.

Sześć wypowiedzi czterech różnych osób poświadczających rzeczywisty stosunek ojcowski-synowski Nabuchodonozora i Belsazara. Ktoś wpadł na poroniony pomysł, aby uznać, że powyższe wypowiedzi dotyczyły Nabuchodonozora i Belsazara, syna Nabonida.

Co by nie mówić, cała historia tajemniczego napisu na ścianie też została wymyślona przez autora Księgi. Przytoczone słowa Daniela w Dn 5/28 wcale nie dowodzą, że Daniel wspominając o Medach i Persach, wypowiadał swoje słowa tuż przed pokonaniem Babilonu przez Cyrusa. A pewnie takie fałszywe przekonanie stało się jedną z przyczyn, że Belsazar z Dn 5/30 został uznany za syna Nabonida, ostatniego króla Babilonu.

W tej sprawie niefortunne okazało się ułożenie dwóch zdań Księgi, których treść dotyczy zdarzeń odległych od siebie w czasie. Śmierć Belsazara z Dn 5/30 miała miejsce w sierpniu 560 r. p.n.e., natomiast Dariusza Meda Cyrus ustanowił królem Medii w roku 550 p.n.e. w miejsce jego ojca, Astyagesa. Werset Dn 6/1 wcale nie mówi, że Dariusz Med otrzymał królestwo Babilonii, choć tak właśnie wielu egzegetów sądzi. Królem Babilonu był w tym czasie Nabonid. Cyrus pokonał go dopiero w październiku 539 roku p.n.e., ale nie pozbawił go życia. Wprost przeciwnie, wkrótce mianował go gubernatorem Karmanii w południowej Persji. Michael

Roaf też wyklucza pogląd, jakoby Belsazar z Dn 5/30 był synem Nabonida [2]. Dalsze losy Belsazara, syna Nabonida nie są znane.

To niefortunne ułożenie dwóch zdań starał się osłabić S. Langton z Uniwersytetu Paryskiego. W roku 1214 dokonał on podziału treści ksiąg biblijnych na rozdziały.

Natomiast podziału Biblii na wersety dokonał R. Stephanus w XVI wieku [3] lub Santes Pagnini w roku 1528 [4]. Langton w Księdze Daniela rozdział piąty zakończył informacją o śmierci Belsazara. Rozdział szósty informował już o Dariuszu Medzie, nie sugerując żadnej ciągłości. Taki układ zachowały przekłady BT, BP i BW. Inaczej podeszły BG i BŚJ: werse 6/1 oznaczyły jako 5/31. W ten nieuprawniony sposób wprowadziły fałsz historyczny, jakoby Dariusz Med objął królestwo babilońskie po śmierci Belsazara (w domyśle syna Nabonida).

Cyrus był ambitnym władcą Anszanu i Elamu, choć był lennikiem Medii. Od roku 555 p.n.e. Zaczął prowadzić politykę uniezależnienia się. Udało mu się to w roku 550 p.n.e. Wówczas pozbawił Astyagesa tronu medyjskiego, a na jego miejsce ustanowił królem jego syna Dariusza, w Biblii zwanego Medem. Od tej pory Dariusz Med był sprzymierzeńcem Cyrusa, ale w pełni od niego zależnym.

W rozdziale szóstym autor Księgi Daniela opisuje przygodę Daniela z czasów jego pobytu na dworze Dariusza Meda. Historia ta kończy się wrzuceniem Daniela do jamy z lwami. Jest to znów opowieść zmyślona. Cyrus w ciągu całego swojego panowania nigdy nie wzbraniał podbitemu narodowi wyznawania własnej wiary. Wolność religijna była właśnie gwarantowana prawem perskim. Dariusz Med, lojalny wobec Cyrusa, nie mógłby wydać absurdalnego rozporządzenia o miesięcznym nakazie modlenia się do osoby władcy (Dn 6/8-9), ponieważ to rozporządzenie cofałoby wcześniejsze rozporządzenie o wolności religijnej. A to było zabronione prawem.

W Dn 6/2 autor księgi pomylił Dariuszów. Powołania nad królestwem stu dwudziestu satrapów nie dokonał Dariusz Med, lecz trzydzieści lat później Dariusz I z dynastii perskiej i tylko dwudziestu satrapów. Z kolei w Dn 9/1 Dariusza I króla perskiego, syna Hystaspesa, nazwał synem Ahaszwerosza z rodu medyjskiego. Ahaszwerosz to inaczej Kserkses z rodu Achemenidów i faktycznie był synem Dariusza I.

Księga Daniela jest „skarbnicą” błędów historycznych. Mimo to jest i pozostanie pismem świętym dla wyznawców każdej religii mającej swoje korzenie w Biblii.

Sądzę, że należy zrozumieć i uznać racje obrońców Księgi, że nie była pisana jako podręcznik historii. Ci obrońcy będą zawsze argumentowali za jej wysoką wartością religijną. I to też należy uszanować. Natomiast należy artykułować ostry sprzeciw wobec wszelkich prób publikacji wątków historycznych, opartych na treści Księgi Daniela. A takich już w Internecie jest bardzo dużo, nawet na stronach typu encyklopedycznego. Niedoświadczony umysł młodego (a czasem i starszego) człowieka, korzystającego z Internetu, narażony jest na przyjmowanie fałszywej wiedzy historycznej.

Użyte

BG	—							skrót:
BP	—							Gdańska
BŚJ	—	Biblia	świadków	Jehowy	=	Biblia	Nowego	Poznańska
BT	—							Świata
BW	—	Biblia Warszawska						Tysiąclecia

Przypisy:

[1] S.H. Horn, *Z archeologią przez kraje biblijne*, Warszawa 2000, s. 106.

[2] Michael Roaf, *Mezopotamia*, Warszawa 1998, s. 204.

[3] "Znaki Czasu" nr 5/2004, s. 21.

[4] Biblia Poznańska.

Zbigniew Chorąży

Ur. 1940. Zajmuje się tematyką biblijną. Mieszka w Repkach

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 23-11-2006)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5123>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl